

“ ‘Gran Hermano’ no hauria estat possible sense el cas Alcàsser”

La idea que ha quedat d'Antoni Anglés després de tot el que va significar el cas Alcàsser, està més a prop del mite que de la realitat?

—Sí. D'alguna manera, ell és un fantasma en la ment de tots. De fet, una de les coses que he intentat en aquest llibre és desmitificar-lo i presentar-lo com una persona. I això no és fàcil d'acceptar, és clar, perquè tothom el considera com una mena d'home del sac, un personatge de llegenda que no pertany a la nostra espècie, i que, per això, no pot tacar-nos amb la seua malignitat. Aquest llibre explica que el monstre en què es va convertir Anglés era real i recorre els matisos que el feien persona, la qual cosa no vol dir que intente justificar el que va fer.

—El que d'alguna manera sí que justifica el llibre o, si més no, explica, són els motius que potser van dur Anglés i Ricart a cometre els crims.

—El llibre no pretén donar un sentit al crim, perquè no en té cap, però, si més no, sí que ofereix una explicació del context i dels impulsos que, al llarg d'una vida, fan que una persona des-
emboque en un desig de matar. La relació entre els dos agressors és minuciosament detallada, cosa que tampoc no s'havia fet abans, i el recorregut sobre aquesta unió ens demostra que hi havia moltes possibilitats que aquesta relació acabara així: en un acte d'enorme violència, en el qual un executa aquest acte de manera molt directa, i l'altre li segueix el rotlló.

—Quines són les principals novetats que aporta el llibre?

—Pense que el conjunt del text és una novetat, per dir-ho així, perquè mai s'havia contat la història d'aquesta manera, és a dir, intentant entendre-la des dins d'ella mateixa. Ara bé, quant a aspectes concrets, el que no se sabia fins ara és que les tortures que van patir les joves d'Alcàsser eren una reproducció gairebé exacta de les que, uns mesos abans, Anglés va practicar sobre una antiga amant seua. El llibre també deixa molt clar que Ricart va col·laborar activament en el crim, i revela, a partir de testimonis, que ja va participar anteriorment en l'intent d'assassinat d'aquesta antiga amant, cosa que ell sempre va negar davant dels jutges. Una altra de les coses que el llibre recull i que fins ara tampoc no s'havia dit és que Anglés, segons el seu expedient penitenciari, va passar per un psiquiàtric penitenciari abans d'anar a la presó per una condemna de la qual va fugir. Sembla que això mai no es va tenir en compte a l'hora de traslladar-lo a la galeria menys dura de la presó Model de València ni a l'hora de concedir-li permisos.

—Les forces de seguretat tampoc no es-tigueren gaire afortunades a l'hora de les detencions, tot i l'extrema atenció que hi havia sobre el cas.

—No. Durant les primeres setmanes, detenir Anglés era una prioritat però també es va convertir en un honor per al cos que ho aconseguira. Això va provocar una certa competitivitat entre els mateixos cossos i, al mateix temps, molta descoordinació, que, d'altra banda, era la normal. El que passa és que en aquella ocasió els milers de

Joan M. Oleaque
ha netejat de mites
i de llegendes un cas
que va commoure
la societat
i que encara avui cueja.
El seu text és
una narració de
periodisme en el més
pur sentit del terme,
i una reivindicació
implacable del gran
reportatge com a
expressió màxima
de l'activitat
del comunicador.

focus que estaven pendents del cas, ho van fer públic. La seua actuació ens duu al moment actual, en què res no ens indica que Anglés siga mort. Ni tampoc el contrari.

—De tota manera, sembla impossible que Anglés poguera fugir enmig de tant de control.

—D'Anglés hem de saber que era un delinqüent dur i atípic i que coneixia perfectament els flancs de les forces de seguretat. El desconeixement de la seua figura va facilitar-li la fugida. Una fugida de calbot però en què sap aprofitar-se tant de les circumstàncies que aconseguix escapar-se.

—Quin paper van representar els mitjans de comunicació en el cas Alcàsser?

—Durant aquella època s'estava experimentant el format televisiu dels *reality shows* basats en les emocions, a través de programes com *Quién sabe dónde*. El cas Alcàsser va representar

una prova de foc per a aquest nou format, i Fernando García —el pare d'una de les joves mortes— no va deixar passar l'oportunitat d'aprofitar-se d'aquesta circumstància per descobrir què havia passat amb la seua filla. Les televisions van trobar en ell un filó irresistible, i també se'n van aprofitar.

—Tothom s'hi identificava...

—El fet que Fernando García acabara sobreposant-se al seu destí, lluitant contra la tragèdia, el va convertir en el pare per excel·lència, en un símbol suprem d'allò que voldrien ser tots els pares en un moment donat. Això durant la recerca, quan encara eren desaparegudes. Però quan les tres víctimes apareixen mortes, Fernando, en lloc de retirar-se, no pot acceptar que dos delinqüents comuns hagueren mort la seua filla, que un desaparega, i que ací s'acabara tota la història. Ell necessitava que el crim tinguera un sentit, i en lloc d'entendre'l com un fet

Després de deu anys d'investigacions, Joan M. Oleaque ha enllestit un exhaustiu treball de periodisme sobre el cas Alcàsser. Segons diu, el model comunicatiu actual arrossega la influència d'aquest cas.

casual fruit d'una violència primària, elemental i absurda, va passar a pensar en qualsevol altra hipòtesi. Les sospites, la complexitat i les errades en la instrucció judicial, els rumors, la necessitat que la gent no oblidara el cas, les confusions, les diferències entre els forenses, els canvis en les declaracions de Ricart... el porten a protagonitzar una batalla contra la versió oficial, ajudat —directament o indirectament— durant molt de temps pels mitjans de comunicació. Ja no busca saber què va passar: intenta que el que va passar s'ajuste al que ell pensa que havia passat.

—I amb la col·laboració d'*Esta noche cruzamos el Mississipi*, l'espai televisiu que aconseguí que gairebé 40 milions de persones es cregueren les confabulacions.

—En efecte. Però el problema va ser que tothom va minimitzar la influència de Fernando García, del seu col·laborador Juan Ignacio Blanco i del programa de Pepe Navarro. Les seues teo-

ries no sols se les van creure la gent de baixa formació cultural, sinó que se les van creure també els advocats, els metges, els editors de premsa...

—Per què se les creuen?

—Principalment, perquè ells són els únics que tenien el sumari, i la gent pensa que el que ells diuen està reflectit en el sumari. A més, Anglés continua desaparegut, Ricart canvia cada dia de declaració, no hi ha proves físiques de res (cosa normal, però que ací s'entén com insòlita). I tot això s'interpreta com a elements de sospita. La informació que arriba de la pròpia instrucció del cas provoca la sensació que les coses no es fan correctament i que tot és un caos. Els periodistes transmeten aquesta sensació, encara que molts d'ells no saben de què parlen. Arriba un moment que el ciutadà no té ni idea de què passa. És justament en aquest moment que quasi resulta més fàcil pensar que hi ha alguna cosa oculta que intentar visualitzar

la perspectiva global del que succeïa.

—Quines són les conseqüències mediàtiques de tot allò?

—Són absolutes. El model de mitjans de comunicació que hi ha ara no seria el que és sense el cas Alcàsser. El model televisiu d'ara que barreja rosa, negre, groc hauria estat impensable sense el crim d'Alcàsser. *Gran Hermano* no hauria estat possible sense el programa de Nieves Herrero, on es furgava dins d'una sala en l'emoció manipulada que havia patit una família. *Gran Hermano*, això sí, n'és una evolució edulcorada i light.

—Podria tornar a produir-se avui un altre cas Alcàsser?

—Demà mateix, perquè ningú no ha fet res per evitar-ho, sempre que es donaren altra vegada unes circumstàncies de commoció i fascinació socials tan poderoses com aquelles.